

"Ombuigen zonder te barsten"

Eerste schriftelijke termijn Algemene Beschouwingen CDA-fractie – PMC 1 juli 2010

De vijf documenten die we vanavond behandelen hebben een belangrijk ding gemeen: ze geven stuk voor stuk de noodzaak aan van de enorm zware en ingrijpende taak waar we als gemeente voor staan. Cadeautjes uitdelen is er de komende jaren niet bij.

Om samenhang te brengen in deze bijzondere algemene beschouwingen, hebben we het onderverdeeld in drie delen. Eerst het verleden, waarin we kort stilstaan bij het Jaarverslag 2009. Daarna het heden, waarin eerst de eerste bestuursrapportage wordt behandeld en daarna, als bruggetje naar de toekomst, de heroverwegingsvoorstellen van Ruimte om te Kiezen II. Daarna, tot slot, kijken we naar de toekomst, als we ingaan op het Visiedocument 'Behoedzaam verder' en het Perspectiefdocument 2011.

Het verleden: Jaarverslag 2009

Om te beginnen het jaarverslag 2009. Voordat we er inhoudelijk iets over zeggen, willen we beginnen met het uitdelen van een compliment en het uitspreken van onze dank aan een ieder die het jaarverslag en de overige voorliggende stukken heeft meegewerkt. Het is wederom te zien dat de stijgende lijn die al eerder was ingezet ten aanzien van de kwaliteit en leesbaarheid van onze financiële stukken zich voortzet. Wij zijn daar tevreden mee. Helaas sluiten we deze jaarrekening niet af met een positief resultaat. Helaas, want het is uiteraard altijd prettiger om aan het eind van de rit te constateren dat er geld over is dan dat er geld bij moet. Dat laatste is nu dus het geval. Lichtpuntje is dat het tekort minder hoog uitvalt dan het zich bij de eerste bestuursrapportage 2009 liet aanzien. Maar wat wel zorgen baart, is dat de voordelen in de jaarrekening vooral incidenteel van aard zijn en dat de nadelen een structureel karakter hebben. Oftewel, tegenover enkele eenmalige meevallers staan enkele jaarlijks terugkerende tegenvallers.

Het heden 1: Eerste bestuursrapportage 2010

Ook het financiële beeld dat de eerste bestuursrapportage laat zien, biedt helaas weinig reden tot vreugde. Een tekort van ruim een miljoen euro, waarvan ook nog eens een aanzienlijk deel structureel is. Voor de CDA fractie maakt dat een ding duidelijk: alle uitgaven moeten kritisch tegen het licht worden gehouden. Het kan wat ons betreft niet zo zijn dat alle uitgaven die 'binnen de begroting blijven' zonder slag of stoot ook worden gedaan. Immers, die begroting vertoont een tekort van ruim een miljoen euro en dat betekent dat iedereen binnen de gemeente Coevorden de verplichting zou moeten voelen om bij iedere uitgave nog een keer extra te bekijken of die uitgave wel nodig is of wel zo hoog moet zijn. Van de andere fracties horen we graag of zij dit standpunt onderschrijven.

Als voorbeeld noemt de CDA fractie de renovatie van het huidige gemeentehuis en het meubilair in het nieuw gemeentehuis. Wat ons betreft moet nog een keer goed gekeken worden naar de nut en noodzaak van alle geplande renovatiewerkzaamheden aan het huidige gemeentehuis. Het spreekt voor zich dat aan de arbo-eisen moet worden voldaan. Maar gelet op de huidige financiële situatie moet ook de ambtelijke organisatie zich tevreden stellen met een werkomgeving die een voldoende scoort en niet een acht of een negen. Voor het meubilair geldt hetzelfde. Meubilair dat nog voldoet, kan en moet wat het CDA betreft gewoon mee naar het nieuwe gemeentehuis en niet worden vervangen door nieuw meubilair als daar geen absolute noodzaak voor bestaat.

Multifunctionele accommodaties Schoonoord en Oosterhesselen

Het CDA vindt het verstandig om te onderzoeken of in plaats van een nieuw te bouwen MFA in Schoonoord, het dorpshuis kan worden gerenoveerd en aangepast. Als op die wijze aan de in het dorp aanwezige behoeften kan worden voldaan, getuigt dat gelet op de huidige financiële situatie van de gemeenten Coevorden van realiteitszin. Wij willen

voorop stellen dat wij Schoonoord, net zo min als Oosterhesselen, in de kou willen laten staan. Maar de huidige situatie vraagt ook om inschikkelijkheid en creatief meedenken van de inwoners, verenigingen en andere gebruikers van de MFA's in die dorpen. Dat kan betekenen dat de uiteindelijk gekozen oplossing in die dorpen misschien niet de oplossing is die de gebruikers het liefst hadden gezien, maar wat nu voorop moet staan is dat er een oplossing komt waar ze mee vooruit kunnen. Voor Oosterhesselen zou dit bijvoorbeeld betekenen dat bekeken kan worden of de al eerder ter sprake gekomen mogelijkheid om de voormalige gemeentewerkplaats geschikt te maken als MFA een reële optie is. Het CDA is ervan overtuigd dat het met creativiteit en aanpassingsvermogen van gemeente, deelnemende organisaties en verenigingen en inwoners tot een redelijke oplossing zou kunnen leiden.

Activeren mensen in de bijstand

Nu de omvang van de economische crisis voor meer en meer mensen voelbaar wordt, neemt ook het aantal mensen in de bijstand helaas snel toe. Het is een goede zaak dat het college inzet op het aan het werk krijgen van werkloze mensen. Voor wie dat niet wil, kunnen, mogen en moeten we wat het CDA betreft streng zijn. Wij vinden het dan ook niet meer dan terecht dat jongeren die de geboden kans in het project "Pak je kans" niet hebben gepakt, daarvoor worden gekort op hun uitkering. Tegenover het recht op de uitkering staat de verplichting om, daar waar maar enigszins mogelijk, actief te zijn om zo snel mogelijk uit de uitkeringssituatie te raken. Een suggestie van onze kant aan het college is om eens te kijken of het zwerfvuilprobleem dat ook wordt aangekaart in de bestuursrapportage, voor nu op te lossen door daar mensen op in te zetten die een bijstandsuitkering ontvangen. Zo snijdt het mes aan twee kanten: mensen zonder baan kunnen werkritme opdoen en onze gemeente wordt schoner.

Het heden 2: Ruimte om te Kiezen-II

De voorstellen die in het kader van Ruimte om te Kiezen-II worden gedaan, zouden onder gelijkblijvende omstandigheden hebben geleid tot een positief resultaat op de begroting in 2014. Met Ruimte om te Kiezen-II worden de onbalans tussen inkomsten en uitgaven uit het verleden en de eerste gevolgen van de crisis gecorrigeerd. Zoals bekend is er overigens geen sprake meer van een reële ruimte om te kiezen, door de economische crisis zullen we alle genoemde maatregelen hard nodig hebben om de begroting weer in balans te brengen.

Onderhoud watergangen en stortkosten groenafval

De voorgestelde maatregelen zijn behoorlijk divers en maken in ieder geval duidelijk dat iedereen ze zal gaan voelen. De verschuivingen van de kosten voor onderhoud watergangen en de stortkosten groenafval naar respectievelijk de rioolheffing en de afvalstoffenheffing, vindt de CDA-fractie een logische. Nadeel van deze oplossing is wel dat de kosten hiermee bij de inwoners van onze gemeente en bij bedrijven worden neergelegd. Omgerekend een verhoging van €10 per inwoner. Gezien het feit dat het alleszins redelijk is deze kosten onder te brengen in de genoemde heffingen en het uitgangspunt van kostendekkendheid van tarieven, kan het CDA desondanks instemmen met de voorgestelde maatregelen.

Onderhoud en huisvesting materieel

De invoering van een efficiëntietoets onderhoud materieel en onderzoek huisvesting materieel met een structureel voordeel van €100.000 per jaar en de heroverwegingen op de bedrijfsvoering met een structureel voordeel van €150.000 per jaar zijn maatregelen die onze steun zeker hebben. In tijden van bezuiniging is het in de eerste plaats zaak kritisch naar de (noodzaak van) de eigen uitgaven te kijken en deze maatregelen zijn daarvan een goed voorbeeld.

Heroverweging Centrumplan

De heroverweging Centrumplan van eenmalig een half miljoen euro steunt de CDA fractie, maar we willen nogmaals benadrukken dat de kwaliteit bij het centrumplan voorop moet blijven staan. Het is onze laatste kans om van het centrum van Coevorden iets moois te maken, inwoners en ondernemers verwachten dat ook van ons, en dan is het logisch dat kwaliteit voorop staat. Overigens betekent dit ook een inspanning van zowel de inwoners van het centrum als van de daar gevestigde ondernemers. Een mooi opgeknapt Weeshuisweide en Kasteel verliezen een deel van hun glans als ze uitzicht bieden op de allerm minst fraaie achterkant van de winkelpanden aan de Friesestraat. Gelukkig is ons in een gesprek gebleken dat de Coevorder Handelsvereniging dit probleem onderkent. De CHV heeft zich ook bereid getoond om actief mee te denken hoe de beeldkwaliteit van het centrum kan worden verhoogd. Een aanbod dat wat ons betreft zeker zal moeten worden geaccepteerd, omdat daaruit de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een mooi en aantrekkelijk centrum spreekt.

Kosten uitvoering WSW

De verlaging van de kosten voor de uitvoering van de WSW door de EMCO is de eenvoudigste heroverweging van allemaal, simpelweg omdat de kostenverlaging naar het zich laat aanzien al is gerealiseerd door de interim-directie van de EMCO groep. Een mooie prestatie, die het door vele jaren van matig beleid steeds verder teruggelopen vertrouwen weer grotendeels terugbrengt. Bovendien is ons bij een werkbezoek dat we in februari met de gezamenlijke CDA-fracties in Zuidoost Drenthe hebben gebracht, gebleken dat de veranderingen binnen de EMCO ook voor het personeel niet onopgemerkt zijn gebleven. Ze gaven aan zelfs weer trots te zijn op het bedrijf, waar ze in het niet zo verre verleden zich nog vaak schaamden om te zeggen dat ze bij de EMCO werkten.

Het steeds positievere resultaat, de tevredenheid onder medewerkers, de samenwerking met de gemeenten Emmen en Borger-Odoorn op andere terreinen en de mogelijkheden die samenwerking biedt om het risico voor Coevorden te beperken, maken dat wij ons steeds meer bevestigd voelen in ons standpunt dat het verstandig zou zijn om ook in de toekomst bij de uitvoering van de WSW de samenwerking met Emmen en Borger-Odoorn te blijven zoeken. Daarbij moet en zal naar onze vaste overtuiging ook ruimte zijn om als gemeente Coevorden optimaal in te spelen op de couleur locale. Wij vragen het college om deze optie uitdrukkelijk open te houden en serieus te onderzoeken.

Collectief vraagafhankelijk vervoer

Over de voorgestelde maatregelen op het gebied van collectief vraagafhankelijk vervoer kan het CDA kort zijn: we stemmen ermee in. Ook met de genomen maatregelen blijft een in onze ogen voldoende pakket voor het collectief vraagafhankelijk vervoer over.

Heroverweging subsidiebeleid

Het CDA stemt ook in met de besparing van €300.000 structureel op het subsidiebeleid. Als voorbeelden noemt het college in de eindrapporten de subsidies aan instellingen als CQ en Welzijn 2000. Die denkrichting is wat ons betreft de juiste om te onderzoeken. De keuze om onderbenutte subsidies af te romen is daarbij uiteraard de meest voor de hand liggende. Zoals in het document Ruimte om te Kiezen staat vermeld zal het college onze raad nog een voorstel doen over de wijze waarop het genoemde bedrag zal worden ingevuld. Wij gaan ervan uit dat het college daarbij de lijn zal volgen die in het visiedocument "Behoedzaam doorwerken" wordt geschetst. Dat zou in onze ogen betekenen dat de kwetsbare groepen als jeugd en de financieel minder draagkrachtige mensen zoveel mogelijk worden ontzien. En het zou wat ons betreft betekenen dat daar waar al op een goede manier invulling wordt gegeven aan het nieuwe samenspel tussen burger en overheid, daar op een juiste manier mee wordt omgegaan.

Heroverweging accommodatiebeleid

Bij de heroverweging van het accommodatiebeleid en de daarbij voorgestelde besparing van €212.000 is sprake van een verschuiving van de lasten van de gemeente naar verenigingen en hun leden. Het CDA kan zich op zich wel vinden in het afstoten van kleedkamers en tennisbanen en het doorberekenen van de energiekosten. Op dit moment zijn er grote verschillen tussen sportverenigingen. Sommige verenigingen zijn nu al eigenaar van de gehele accommodatie inclusief kleedkamers en lichtmasten, voor anderen geldt dat zij vrijwel alles huren. En waar de één nu al de volledige energiekosten voor z'n rekening neemt, geldt voor de ander dat die door de gemeente worden gedragen. Het is niet meer dan terecht dat iedere vereniging voor dezelfde kosten opdraait, de verenigingen waar wij mee hebben gesproken hebben ook duidelijk aangegeven daar achter te staan. Immers, het is logisch dat de gebruiker betaalt. Het gelijktrekken van de tarieven vormde ook de kern van de tariefharmonisatie die aan het eind van de vorige raadsperiode voor zoveel ophef zorgde. Kern van het probleem vormden toen de forse tariefstijgingen die sommige verenigingen trof en het feit dat onder het mom van een tariefharmonisatie ook een tariefverhoging werd doorgevoerd. Dat waren ook de twee kritiekpunten die we als CDA fractie destijds hebben geuit op het voorstel.

In het nu voorliggende heroverwegingsvoorstel staat expliciet dat sprake is van een tariefverhoging en, hoewel dit niet letterlijk in het raadsvoorstel staat, wij gaan er vanuit dat er ook sprake is van een tariefharmonisatie. Harmonisatie en verhoging dus, dat is in ieder geval duidelijk tegenover de verenigingen. Wij vinden het jammer dat dit niet eerder op die manier aan de verenigingen is voorgelegd, dat had mogelijk veel weerstand kunnen voorkomen. Wij steunen het heroverwegingsvoorstel van het college, simpelweg omdat dat gezien de financiële situatie van de gemeente nodig is. Maar we willen het college wel drie zaken meegeven. Allereerst dringen wij erop aan om op korte termijn in overleg met de (vertegenwoordigers van de) verenigingen tot een eerlijk en acceptabel nieuw tariefstelsel te komen, zodat het voor de verenigingen mogelijk is om de kostenverhoging op een goede manier in de begroting en waarschijnlijk de ledencontributies te kunnen verwerken. In de tweede plaats vragen wij het college om, daar waar sprake is van zeer forse tariefstijgingen, in overleg met de betreffende vereniging te bekijken op welke wijze de tariefverhoging op een verantwoorde wijze kan plaatsvinden. Tot slot gaat het CDA er vanuit dat de sportverenigingen, die zo'n belangrijke rol vervullen in onze samenleving, hiermee hun steen hebben bijgedragen aan de bezuinigingen en bij de nog op ons afkomende bezuinigingsoperatie worden ontzien. Van de overige fracties horen wij graag of zij deze drie punten steunen.

De toekomst 1: Visiedocument Behoedzaam doorwerken

Onder het kopje 'Missie Coevorden Werkt' in het visiedocument komen duidelijk de hoofdlijnen terug zoals die tijdens de coalitiebesprekingen zijn afgesproken. De inhoud van het bestuursprogramma 2006-2010 evenals de in de daaraan voorafgaande periode ingezette ontwikkelingen zijn het vertrekpunt. Maar, en ik citeer: "Coevorden bevindt zich echter in een financieel precaire en complexe situatie. Verder voortgaan op de huidige voet is dus onverantwoord en onaanvaardbaar. De (verwachte) tekorten zijn zo groot dat zij ons dwingen om het huidige voorzieningenniveau en onze verdere ambities bij te stellen."

In het visiedocument worden vier speerpunten genoemd, waarop het college zich de komende bestuursperiode wil concentreren:

- werkgelegenheid
- zorg voor de meest kwetsbare groepen
- vormgeven van een nieuw samenspel tussen burger en overheid
- werken aan bestaande ontwikkelingen

Dat het college *werkgelegenheid* als eerste speerpunt noemt is voor ons even logisch als noodzakelijk. Zoals in het visiedocument terecht wordt gesteld: in veel gevallen is werk de sleutel tot actieve deelname aan de samenleving. Het zou naar de mening van de CDA fractie daarom goed zijn om als gemeente onszelf de doelstelling op te leggen dat over enkele jaren niemand met een uitkering nog thuis op de bank zit. Dat vergt een grote inspanning, maar het moet kunnen en het sluit naar onze mening goed aan bij de inzet van het college op dit punt. Daarbij moeten we werk niet alleen opvatten als betaalde arbeid. Ook vrijwilligerswerk is een vorm van werk, die zowel zinvol is voor de samenleving als goed is voor het cv van de betreffende persoon.

Het tweede speerpunt, *zorg voor de meest kwetsbare groepen*, wordt volledig door het CDA gedeeld. Het komt overeen met het CDA-uitgangspunt van solidariteit. Naastenliefde dus. Dat het college expliciet de jeugd benoemt als kwetsbare groep, wat natuurlijk terecht is, doet ons daarbij goed. De jeugd mag niet het kind van de rekening, of voor de komende periode: de bezuiniging, worden.

Als derde speerpunt noemt het college een *nieuw samenspel tussen burger en overheid*. Daarmee raakt het college voor ons de kern van de opgave waar we samen voor staan en sluit het college aan bij een ander CDA-uitgangspunt: gespreide verantwoordelijkheid. Oftewel: de verantwoordelijkheid moet daar liggen waar die het beste kan worden genomen. En dan het liefst op een zo laag mogelijk schaalniveau.

Tijdens de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen hebben we als CDA al de nadruk gelegd op de grote financiële opgave die ons als gemeente te wachten staat en de wijze waarop die wat ons betreft vooral zal moeten worden ingevuld. We hebben daarin de nadruk onder andere gelegd op de kracht van de samenleving en ons vertrouwen daarin. Als we als overheid de randvoorwaarden scheppen, is de samenleving in staat om zelf te groeien en te bloeien.

Een beetje zoals de natuur ook werkt. Daarom hebben we als voorbeeld van de groeiende en bloeiende samenleving ook zonnebloemzaadjes uitgedeeld, met het verzoek aan iedereen om mee te helpen om ze tot bloei te laten komen. Zelf hebben we ook een zakje gehouden en de zonnebloemzaadjes in de grond gestopt. En nu, een kleine vier maanden later, zijn er al flinke zonnebloemstelen gegroeid. Helemaal uit zichzelf. Het enige dat we hebben moeten doen was ze met een beetje goede aarde bedekken, ze op een zonnige plek neerzetten, er wat water bij doen en nu enkele stelen wat ondersteuning bieden. De natuur deed de rest. In de samenleving kan dat in onze ogen op dezelfde manier. Let wel, dat betekent niet dat we de samenleving en de mensen daarin aan hun lot overlaten. Nee, we geven ze ons vertrouwen om zelf de samenleving draaiende te houden en bieden waar nodig hulp, bijvoorbeeld in de vorm van coaching of begeleiding of financiële ondersteuning.

Drie dingen zijn voor ons duidelijk. In de eerste plaats: met gewoon platvloers bezuinigen komen we er niet, kil saneren zal niet helpen. Dat zou leiden tot onaanvaardbare gevolgen voor zowel individuen als groepen personen. Voor het CDA is dat dus geen optie. Bezuinigen zal met verstand moeten gebeuren en vooral ook gepaard moeten gaan met een ombuiging van verantwoordelijkheden. In de tweede plaats is voor ons duidelijk dat waarschijnlijk iedereen in onze gemeente zal merken dat de gemeente een stapje terug moet doen. In de ogen van de CDA fractie is het daarbij wel noodzakelijk om sommige doelgroepen in meer of mindere mate te ontzien. Overigens geldt het stapje terug niet alleen voor de gemeentelijke uitgaven, maar juist ook voor de overheidsbemoeienis met de samenleving. En in de derde plaats is voor ons duidelijk dat dit niet alleen maar negatieve effecten zal hebben. Het is ook een kans om de verantwoordelijkheid die de overheid in de afgelopen decennia steeds meer bij de samenleving vandaan heeft gehaald en naar zichzelf heeft

toegetrokken, weer terug te geven aan de samenleving. De samenleving en de mensen daarin krijgen weer de kans om hun eigen kracht te gebruiken.

Gelukkig is er ook in onze huidige samenleving nog wel wat van die verantwoordelijkheid terug te vinden. Het is wat het CDA betreft zaak om ervoor te zorgen dat we die verantwoordelijkheid daar niet weghalen of die organisaties, instellingen en verenigingen een duwtje de verkeerde kant opgeven.

Het is overigens uitdrukkelijk niet het weglopen voor een verantwoordelijkheid door de gemeente. Nee, in onze ogen is het juist het teruggeven van een verantwoordelijkheid aan de samenleving, aan onze inwoners. Een verantwoordelijkheid die wij als gemeentelijke overheid beetje voor beetje ten onrechte naar ons toe hebben getrokken.

De verschuiving van de verantwoordelijkheid van de samenleving, van de mensen en hun samenwerkingsverbanden, naar de overheid is een proces van decennia geweest. De weg terug zou idealiter ook langs de weg der geleidelijkheid moeten lopen. Maar, en dat is het grote dilemma waar we nu voor geplaatst worden, als gemeente hebben we het geld niet meer om de naar ons toegetrokken verantwoordelijkheden nog jaren te blijven bekostigen. We moeten dus een hoger tempo hanteren dan wenselijk is. Het grote risico is dat de samenleving het tempo niet kan volgen. Daar moeten we met dus voor waken!

Bij het werken aan een nieuw samenspel tussen burger en overheid hoort overigens wat het CDA betreft ook het herstellen van het wederzijdse vertrouwen tussen burger en overheid. De samenleving is tot veel in staat. Daar moeten we als overheid in geloven en op durven vertrouwen. Door de samenleving meer verantwoordelijkheid te geven laten we zien dat vertrouwen te hebben. Daarnaast moeten we door open, eerlijk en duidelijk te communiceren ook het vertrouwen van onze inwoners in de politiek en in de gemeente zien te herstellen. Kortom, in het nieuwe samenspel zijn vertrouwen en verantwoordelijkheid wat het CDA betreft de sleutelwoorden.

Als vierde speerpunt noemt het college *doorwerken aan bestaande ontwikkelingen*. Het CDA onderschrijft de daarin genoemde uitgangspunten voor het centrumplan. Zoals al eerder gezegd houden ook wij vast aan de uitvoering van het centrumplan om wonen, werken en recreëren in het centrum van Coevorden om een kwalitatief hoogwaardig niveau te brengen. Ook onderschrijft het CDA dat de planvorming voor de RSP-gelden een unieke kans om de mobiliteit en de regionale bereikbaarheid te blijven versterken en een attractieve stationsomgeving te creëren. Wij hebben er bovendien alle vertrouwen in dat het college alle mogelijke creativiteit zal aanwenden om de cofinanciering op een slimme manier rond te krijgen.

En uiteraard steunt het CDA ook het uitgangspunt om te blijven investeren in een efficiënte, professionele en krachtige ambtelijke en bestuurlijke organisatie. Vooral ook met het oog op de dienstverlening aan inwoners en bedrijven. We willen daar echter nog wel een opmerking bij maken. Het CDA vindt dat serieus moet worden overwogen of we op het gebied van dienstverlening onze gemeentelijke ambities niet iets moeten temperen. Het is goed en zelfs noodzakelijk dat we als gemeente veel aandacht besteden aan de dienstverlening aan onze inwoners en bedrijven, maar het is de vraag of we daarbij voorop moeten willen lopen als dat veel extra kosten en inspanningen vergt. Een keuze om dan niet zelf te innoveren, maar innovatieve ontwikkelingen in andere gemeenten goed in de gaten te houden en over te nemen zou dan wel eens veel efficiënter kunnen blijken te zijn.

De toekomst 2: Perspectiefdocument 2011

Uit het perspectiefdocument blijkt onomstotelijk de zware taak waar we in Coevorden voor staan. De grote onduidelijkheid, of zo u wilt onzekerheid, is de korting op de algemene uitkering van het Rijk (via het gemeentefonds) waar de gemeenten mee zullen

worden geconfronteerd. In de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen zit er ook nogal een verschil in die korting. Maar uitgaande van het voor ons meest gunstige scenario zal de gemeente Coevorden jaarlijks per inwoner 100 euro minder via het gemeentefonds uitgekeerd krijgen. Zonder stevige ingrepen zal een doorsnee huishouden dus tussen de twee- en vierhonderd euro meer aan gemeentelijke lasten moeten betalen om dit tekort op te vangen. Het spreekt voor zich dat we er alles aan moeten doen om dat te voorkomen. Ook het geschetste perspectief van een tekort na verwerking van de bezuinigingsvoorstellen van Ruimte om te Kiezen-II van 1,4 miljoen euro oplopend naar 4,3 miljoen euro in 2015 maakt duidelijk dat er zeer moeilijke jaren voor ons liggen.

Toename risico's door heroverwegingen op landelijk niveau

Een punt van zorg betreffen de risico's die we als gemeente lopen. Die risico's zijn vrij fors. Ik noem als voorbeeld de herontwikkeling van De Holwert en het huidige zorgenkindje: de grondexploitaties. Overigens blijkt uit een recent artikel in het blad Binnenlands Bestuur dat Coevorden niet de enige gemeente is waar de grondexploitatie tot grote zorgen leidt. In het artikel wordt gesteld dat "grondbeleid, tot 2008 melkkoe voor veel gemeenten, is omgeslagen in een zeer risicovolle onderneming.

Een ander punt van zorg betreffen de mogelijke risico's die ontstaan als enkele voorstellen worden overgenomen van de ambtelijke werkgroepen die op rijksniveau bezuinigingsmogelijkheden in beeld hebben gebracht. Die risico's zijn grofweg te verdelen in twee categorieën: risico's door specifieke inhoudelijke maatregelen en risico's door decentralisatie van taken. Om met de eerste categorie te beginnen, maatregelen die onder andere door veel politieke partijen zijn overgenomen, zijn de bekorting van de duur van de WW en het vaker zelf moeten betalen van de kosten voor thuiszorg gekoppeld aan het overgaan van de langdurige zorg – extramurale zorg naar gemeenten. Deze maatregelen kunnen voor gemeenten leiden tot meer kosten door een extra druk op bijzondere bijstand en door een toename van het aantal re-integratietrajecten.

De tweede categorie risico's wordt gevormd door de mogelijke verdere decentralisering van taken, die door de werkgroepen in de heroverwegingsrapporten wordt voorgesteld. Het gaat dan bijvoorbeeld om decentralisatie van de bijstand, Awbz, jeugdzorg. Samen goed voor een bedrag dat hoger is dan het Gemeentefonds. Uiteraard zal met de overdracht van taken van Rijk naar gemeente wel geld gemoeid zijn. Vaak gebeurt dat dan wel met een korting, omdat gemeenten worden verondersteld en hebben aangetoond de uitvoering efficiënter en goedkoper te kunnen doen dan het Rijk. Het CDA is op zich een voorstander van het geven van meer taken en verantwoordelijkheden aan de gemeente, vanuit de gedachte dat dit beter is voor de burger. De keerzijde is echter dat met die toename van taken ook de risico's toenemen. Zeker bij de overdracht van taken die conjunctuurgevoelig zijn of die worden beïnvloed door andere factoren waar we als overheid weinig tot geen invloed op hebben. Denk bijvoorbeeld aan de vergrijzing en bevolkingskrimp.

Aandacht voor risicobeheersing

Het is volgens de CDA fractie nu dan ook zaak om voldoende aandacht te hebben voor risicobeheersing. Belangrijk is het dan in de eerste plaats om te voorkomen dat we zelf nieuwe risico's gaan creëren. We moeten bij beleidswijzigingen niet alleen kijken naar de effectiviteit en efficiëntie, maar ook naar de risico's die de beleidswijziging met zich meebrengt. Dat houdt dus in niet alleen kijken naar wat het nieuwe beleid normaal gesproken oplevert, maar juist ook wat de gevolgen zijn als de Wet van Murphy toeslaat. Kunnen we dan de gevolgen nog wel dragen, gelet op onze toch al niet rooskleurige situatie? Het is dan ook wat de CDA fractie betreft belangrijk om als gemeente niet onnodig nieuwe grote risico's aan te gaan. Wij zouden graag horen of onze opvattingen door de andere partijen worden gedeeld.

Hoe nu verder?

In het visiedocument van het college worden vier speerpunten genoemd. Wij gaan er vanuit dat die speerpunten ook bij het verder onderzoek van bezuinigingsmogelijkheden leidend zullen zijn. Bij het concreet invullen van de benodigde financiële ombuigingen heeft de CDA-fractie naast de diverse hiervoor al genoemde punten nog een drietal suggesties:

1. Kijk waar nog geld te verdienen valt. Er is al enkele keren gesproken over het in beperkte mate ontwikkelen van nieuwbouwplannen in sommige kernen, maar wij denken bijvoorbeeld ook aan de verkoop van gemeentelijke groenstroken aan particulieren. Naast een eenmalige opbrengst, kan dat bovendien leiden tot besparingen op onderhoud.
2. Gekoppeld aan het nieuwe samenspel en overheid doen we als gemeente er goed aan om helder op een rij te zetten welke taken we nog wel en welke we niet meer zullen vervullen. Een soort kerntakendiscussie zoals die ook door de politie is gevoerd. Wanneer we concluderen dat een bepaalde taak niet des gemeentes is, scheelt dat in kosten en ook in ambtelijke inzet. Met het schrappen van taken zullen wellicht ook enkele ambtelijke functies overbodig worden.
3. We doen er als gemeente goed aan om niet alleen zelf te kijken waar in 'het veld' bespaard kan worden. Het getuigt van goed bestuur en verhoogt het maatschappelijk draagvlak om 'het veld' uit te nodigen om zelf actief mee te denken waar besparingen behaald kunnen worden, welke taken kunnen worden geschrapt, etc. Dat vergt van organisaties en personen dat ze over hun eigen schaduw heen kunnen stappen. Het biedt ze tegelijkertijd ook een kans om zelf mee te sturen in plaats van ergens heen gestuurd te worden waar ze niet willen komen.

Tot slot

De opgave waarvoor we - college, raadsleden, ambtenaren, maar vooral ook inwoners - voor staan is zwaar. De maatregelen die genomen moeten worden zullen ingrijpend zijn. Maar als CDA fractie zien we ook een belangrijk positief punt, een kans. De samenleving, alle mensen en hun samenwerkingsverbanden, krijgen weer de kans om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leefomgeving en wat zich daarbinnen afspeelt. De verantwoordelijkheid, en daarmee dus ook de controle, die de afgelopen decennia is overgegaan van de samenleving naar de overheid, moet op een verantwoorde wijze weer terug naar die samenleving. Het CDA heeft er alle vertrouwen in dat de samenleving krachtig genoeg is om die verantwoordelijkheid op een goede wijze in te vullen en op die manier te blijven groeien en bloeien. Wij zullen als gemeentelijke overheid vertrouwen moeten hebben dat de samenleving op eigen benen kan staan en daar waar nodig moeten faciliteren en randvoorwaarden scheppen. Samengevat: minder van bovenaf sturen en meer vertrouwen op de kracht van de samenleving.

De taak die ons dus wacht is dus niet om te gaan bezuinigen. Nee, we moeten ombuigen. We moeten de financiën ombuigen. We moeten de wijze waarop we als overheid omgaan met en kijken naar de samenleving ombuigen. En, niet in de laatste plaats, we moeten de samenleving ombuigen om weer zelf te kunnen groeien en bloeien. En dat alles op een verantwoorde wijze, zonder te barsten. Maatschappelijk verantwoord ombuigen dus. Als we daar met z'n allen in slagen - en het CDA is ervan overtuigd dat we daarin slagen - dan kunnen we over een aantal jaren vaststellen dat we sterker uit deze crisis zijn gekomen dan we erin zijn gegaan.

Zoals te doen gebruikelijk willen we eindigen met een citaat. En om toch maar in de oranje voetbalsferen te blijven is het dit keer een citaat van oud-voetballer, oud-trainer en praktiserend voetbalwijsgeer JC uit Betondorp:
"Soms moet er iets gebeuren, voordat er iets gebeurt."